

Självständigt arbete på grundnivå

Independent degree project – first cycle

C-uppsats i Sociologi, 15 hp

Bachelor thesis in Sociology, 15 credits

Studenters riskuppfattning och beredskap i hemmet

En kvalitativ studie om kopplingen mellan riskuppfattning och beredskap i hemmet

Amanda Bengtsson

Mittuniversitetet

MID SWEDEN UNIVERSITY

Campus Härnösand Universitetsbacken 1, SE-871 88. Campus Sundsvall Holmgatan 10, SE-851 70 Sundsvall.

Campus Östersund Kunskapens väg 8, SE-831 25 Östersund.

Phone: +46 (0)771 97 50 00, Fax: +46 (0)771 97 50 01.

MITTUNIVERSITETET
Institutionen för samhällsvetenskap

Examinator: Anna Olofsson, anna.olofsson@miun.se

Handledare: Linda Kvarnlöf, linda.kvarnlof@miun.se

Författare: Amanda Bengtsson, ambe1203@student.miun.se

Utbildningsprogram: Risk- och krishanteringsprogrammet, 180 hp

Huvudområde: Sociologi

Termin, år: VT, 2015

Sammanfattning

Syftet med denna studie var att undersöka hur studenter som studera vid Mittuniversitetet i Östersund och bor i studentlägenheter uppfattar risker i sin vardag och vilken slags beredskap de har hemma för att förebygga riskerna samt hantera eventuella kriser som kan uppstå. Använd metod för studien är kvalitativmetod i form av djup intervjuer för att samla in data. Studiens tyngdpunkt ligger vid resultatet och analysen av insamlat material samt kring tidigare forskning och teorier om risker i samhället samt den enskilde individens riskuppfattning och riskförståelse. Jag valde att utgå ifrån riskuppfattning och riskförståelse eftersom begreppen ligger till grund för hur vi människor skapar mening för olika risker i vår vardag genom social interaktion och olika sammanhang. Resultatet visar att studenter ser risker som något som kan utlysa fara i samhället och som kan påverka deras vardag, hälsa och framtid. Studenterna ansåg att deras riskuppfattning idag är mycket låg beroende på att de inte har tillräcklig kunskap om risker och känner sig osäkra på hur de ska förebygga dem med olika slags beredskap trots myndigheters kontinuerliga informationsspridning om olika risker som kan uppstå i vår vardag och som man bör förebygga. Studenternas syn och förhållningssätt till risker påverkas bland annat av om de kommer från landsbygden eller från en storstad.

Nyckelbegrepp: risker, riskuppfattning, studenter, studentlägenhet, beredskap

Innehåll

Sammanfattning	2
1. Inledning.....	4
1.1. Bakgrund	5
1.2. Syfte.....	6
2. Tidigare forskning	7
2.1. Den enskildes ansvar vid risker och kriser	7
2.2. Tidigare kunskap och erfarenhet om risker	8
2.3. Studenters riskuppfattning	9
3. Teoretisk referensram.....	10
3.1. Vad är risk?.....	10
3.2. Riskuppfattning och riskförståelse	12
4. Metod	16
4.1. Kvalitativ metod	16
4.2. Tillvägagångssätt	17
4.2.1. Intervjuform	18
4.2.2. Genomförande av intervjuer.....	19
4.3. Urval	19
4.4. Analys av empiri.....	20
4.5. Etiska aspekter	20
5. Resultat och analys.....	22
5.1. Risker.....	23
5.1.1. Vad är en risk?.....	23
5.1.2. Risker ur ett studentperspektiv	25
5.1.3. Studenternas riskuppfattning i vardagen	27
5.2. Beredskap för att förebygga risker	31
5.2.1. Landsbygd vs storstad	31
5.2.2. Studenternas beredskap	33
5.2.3. Relationen mellan riskuppfattning och beredskap	38
5.3. Sammanfattning av resultat och analys	40
6. Diskussion	41
7. Referenser.....	43
8. Appendix	46
8.1. Appendix 1 Intervjuguide	46
8.2. Appendix 2 Frågeformulär för bakgrundsinformation	47

1. Inledning

"En bild säger mer än tusen ord" kan man i allmänna ordalag använda för att beskriva vad risker och riskuppfattning är eftersom definitionerna av dessa begrepp är lika många som det finns människor på jorden. Varje individ tolkar risker ur sitt eget perspektiv, precis som att ett antal personer kan kolla på samma bild samtidigt, men motivet på bilden skiljer sig åt bland personerna.

Risk är ett centralt begrepp i dagens samhälle. Det är näst intill omöjligt att förbigå begreppet med all information som sprids om ämnet via till exempel sociala medier, massmedia och olika kampanjer från myndigheter och organisationer. Vart vi än befinner oss möts vi av varningsskyltar, varningstexter och olika informationsmeddelande om risker som vi ska skydda oss mot på olika sätt. Vad och hur mycket vi tar till oss av informationen om risker är individuellt, men idag satsas det mer och mer på att informera om hur vi som enskilda individer ska vara uppmärksam på risker och vilka åtgärder vi kan vidta för att förebygga olyckor och begränsa skador som kan uppstå. Statistik som Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap/MSB (2014) har tagit fram visar att idag sker cirka 80 % av alla olyckor i Sverige i hem-och fritidsmiljöer. Därför är det extra viktigt att vi som enskilda individer blir mer riskmedvetna och vidtar olika beredskapsåtgärder som kan tillämpas vid en kris.

Ur ett samhällsperspektiv har tidigare forskning kring människors förhållningssätt till risker, olyckor och kriser enligt Ann Enander (2005:8) i stor utsträckning fokuserat på stora och katastrofala olyckor som har hänt ute i världen och som drabbat flera tusen människor på samma gång. Olyckorna och katastroferna har uppmärksammats på olika sätt i media och några av dem som har inträffat i modern tid är Estoniakatastrofen 1994 och Tsunamikatastrofen 2004 i Sydostasien. Under de senaste åren har forskningen emellertid börjat inrikta sig mer på hur den enskilda individens förhållningssätt till risker och beredskap inför en kris i hemmet ser ut ökat, inte minst utifrån stormen Gudrun 2005 och skogsbranden i Västernorrland 2014 som påverkade de drabbades vardagsliv hårt. Forskningen kring hur vi som enskilda individer förhåller oss till olika typer av risker, kriser och beredskap i våra hem har tidigare varit bristfällig, men eftersom olyckor i hemmet och katastrofer i samhället har ökat läggs det större vikt än någonsin tidigare på hur vi ska gå tillväga för att förebygga risker i våra hem.

Enligt Civilförsvarsförbundet och MSB (2015) är dagens samhälle mycket känsligare för störningar än vad det var förr, vilket betyder att det är extra viktigt som enskild individ att ta till sig information om hur vi ska agera och tänka för att hantera en kris. Idag kan ett längre strömavbrott orsaka stora problem då stora delar av samhällets alla funktioner drivs med el och teknik. Många av dagens hushåll är dåliga på att förbereda sig inför kriser och kan inte klara sig på egen hand utan hjälp från samhällets olika funktioner. Idag är det inte naturligt att man har ett lager av torr varor av olika slag hemma i skafferiet, speciellt inte i storstäderna där man har nära till livsmedelsbutiker och annan infrastruktur. Likaså är det idag mycket sällsynt att många som bor ute på landsbygden har egen brunn som de kan hämta vatten i vid strömavbrott eller liknade.

Civilförsvarsförbundet (2014) beskriver att vi som enskilda individer har ett ansvar att vara förberedda i våra hem med olika slags beredskap för att kunna klara en kris upp till tre dygn, det vill säga 72 timmar utan stöd från ansvariga myndigheter, organisationer och aktörer som kan hjälpa till i en kris. Det finns fem grundbehov som vi måste tillgodose för att vår vardag ska kunna fortlöpa trots en rådande kris. Grundbehoven är tillgång till vatten, mat, värme, sömn och trygghet och måste i ett tidigt skede tillgodoses för att inte på psykiska och fysiska hälsa inte ska påverkas negativt och att vi inte kan återgå till det normala efter krisen.

1.1. Bakgrund

Ur ett sociologiskt perspektiv finns det många teorier som beskriver vad som kan uppfattas som en risk och hur vi som enskilda individer uppfattar och förstår dessa risker på olika sätt. Sociologer har tagit fram olika teorier kopplade till riskbegreppet för att studera hur olika målgrupper förhåller sig till risker i sin vardag samt för att se hur risker kan uppfattas ur olika perspektiv och ses ur olika människors synvinklar i samhället. Hur vi uppfattar och förstår risker i vår vardag kan i nästa steg relateras till hur vi förbereder oss inför en kris med olika slags riskberedskap och vad motivet är till varför vi valt den typ av beredskap som vi har i våra hem.

I den här studien har jag utifrån ett sociologiskt perspektiv valt att tittar närmare på hur universitetsstudenter som bor i studentlägenheter förhåller sig till risker och beredskap i sin vardag. Det finns idag inte så mycket forskning kring hur universitetsstudenter i Sverige uppfattar och förstår risker i hemmet och hur de anpassar sin syn på risker till olika slags beredskapsåtgärder hemma. Därför var det intressant och relevant att belysa detta område då

hemmet är en plats där studenter spenderar mycket av sin tid i vardagen. Området är också viktigt att belysa då det är fler och fler unga idag som väljer att studera vid universitet direkt eller ett par år efter gymnasiet och många av dessa bor i en studentlägenhet under sin studietid. Utifrån teorier om risker och riskuppfattningar har jag valt att studera hur studenter som studerar vid Mittuniversitetet i Östersund och bor i en studentlägenhet ser på risker och beredskap i hemmet.

1.2. Syfte

Det övergripande syftet med studien är att studera hur studenter som bor i studentlägenheter upplever och uppfattar risker i sin vardag samt vilken slags beredskap studenterna har för att förebygga risker och hantera eventuella kriser. Centrala frågeställningar för studien är:

- Vilka risker upplever studenter som mest centrala i sin vardag och hur skapar de förståelse för dessa risker?
- Hur uppfattar studenter risker i hemmet och vilken slags beredskap har de för att hantera dessa risker?

2. Tidigare forskning

I detta avsnitt presenteras tidigare forskning som har gjorts kring den enskilda individens riskuppfattning och vad studenter uppfattar som risker.

Som Enander (2005:8) beskriver finns det mycket forskning kring risk och krisområdet, inte minst utifrån några av de större händelser (exempelvis Estoniakatastrofen, Tsunamin i Sydostasien, Stormen Gudrun etcetera) som inträffat och påverkat stora delar av samhället och många människor på samma gång. Under de senaste decennierna har även forskningen kring hur den enskilda individen förhåller sig till risker på olika sätt i vardagen och vad som påverkar vår riskuppfattning och riskförståelse ökat stort. Utifrån bland annat de senaste årens stormar läggs det mycket tid på att kontinuerligt informera allmänheten om hur de kan förbereda sig inför risker och kriser i hemmet med olika slags beredskap.

2.1. Den enskildes ansvar vid risker och kriser

Tidigare studier som Viktoria Asp och Sara Sjölund (2014:65) har gjort visar att beroende på om man bor i en storstad eller ute på landsbygden skiljer sig synen på risker och beredskap åt markant. De som bor inne i storstäderna är mer oroliga för att utsättas för en risk eller kris än de som bor ute på landsbygden. Forskarna tror att detta beror på att de som bor inne i storstäderna har blivit mer och mer bekväma av sig att ha blåljusorganisationer, kommunen, elbolagen, etcetera nära till hands som skydd om en risk eller kris skulle uppstå. De som bor ute på landsbygden idag är många gånger begränsade till dessa resurser och får själva i första skedet hantera den rådande situationen på egen hand.

Studier som Nicklas Guldåker (2009:35) har gjort efter stormen Gudrun 2005 visar att många av de svenska hushållen ute på landsbygden och i mindre samhällen började direkt tappa upp vatten, ta fram filter, stearinljus, ficklampor, batteridrivna radio med mera så fort de hörde stormvarningarna eftersom de är vana vid att långvariga strömavbrott kan ske. De var också mer insatta och förstående än de i städerna om vad innebörden var att klara sig under en kris. Detta var den mentala räddningen för dem och starten för att kunna överleva ett x antal dygn med begränsad tillgång till el och vatten. Guldåkers (ibid) studier visar hur viktigt det är att förebygga risker och förbereda sig inför kriser eftersom vi aldrig vet när de inträffar, hur länge de pågår och vilka negativa konsekvenser de kan föra med sig. Detta gäller oavsett om vi bor inne i en storstad eller på landsbygden eftersom man aldrig vet vart riskerna finns och vart krisen kan slå till.

Anna Olofsson & Susanna Öhman (2009:9) beskriver i sin studie om risker i det moderna samhället att i takt med samhällets utveckling och att nya risker har uppkommit har regelverket kring risk-och krishanteringen ökat och mer och mer av ansvaret kring människors säkerhet och riskmedvetenhet ligger på den enskilde individens eget ansvar gällande beredskap. Enligt 2 kap. 1 § i Lagen skydd mot olyckor (SFS 2003:778) har den enskilde individen ett ansvar att se till så att han eller hon har rätt beredskap hemma som krävs för att förebygga risker och hantera kriser. Den enskilde individen har även en skyldighet att förebygga, varna, informera och om det är nödvändigt även ingripa vid bränder, hjärtstopp eller andra olyckor för att rädda sig själv och andra människor i ens omgivning. Som stöd för den enskilda individens handlande inför och vid risker och kriser har kommunen ett stort ansvar att informera och kommunicera samt ge den enskilde individen rätt kunskap om hur han/hon ska gå tillväga för att förebygga risker, kriser och olyckor. Den enskildes ansvar vid en kris eller olycka är ingen lag men vi kan se Lagen skydd mot olyckor (SFS 2003:78) som rekommendationer som bör följas för att minska negativa konsekvenser samt att även kunna återgå till sin ”normala” vardag igen efter krisen. Asp och Sjölund (2014:98) beskriver att orsaker som påverkar att vi inte sätter mer på risker och kriser i vårt vardagsliv ofta handlar om otillräcklig kunskap och erfarenhet men också om vilken inkomst vi har och om vi har råd att köpa hem beredskap i förebyggande syfte.

2.2. Tidigare kunskap och erfarenhet om risker

Enligt Enander (2005:21) ligger det nära till hands att tro att kunskaper och erfarenheter från tidigare olyckor och händelser kan påverka den enskilde individens riskuppfattning och riskförståelse. Om vi har stött på risker eller varit med om en kris eller olycka tidigare, förväntas det många gånger att vi är mer riskmedveten än andra människor i vår omgivning samt att vi är bättre förbered på att vidta åtgärder för att förebygga risker och hantera eventuella kriser. Enanders (ibid) studier visar att våra personliga erfarenheter och kunskaper av tidigare kriser och olyckor kan stärka individens riskuppfattning och att vi tänker mer på risker som kan förekomma i vår vardag, samtidigt som vi förbereder oss i högre grad specifikt inför de risker och kriser vi tidigare varit med om men glömmer bort att skydda och förbereda oss allmänt inför andra risker och kriser som kan förekomma.

Enanders (2005:21) studier visar också att vår riskmedvetenhet och beredskapen många gånger glöms bort med tiden eftersom vi inte påträffar några risker eller kriser under längre perioder i livet. Det är inte heller alltid självklart att den enskilde individens erfarenheter och kunskap gör han eller hon blir mer riskmedveten och förbered inför risker och kriser, utan det beror på hur erfarenheterna tolkas och används i den rådande situationen. Viktiga aspekter att väva in i tolkningen är i vilken grad den tidigare händelsen påverkade den enskilde individen och vilken positiv eller negativ effekt den gav. Att vara med om en tragisk olycka som i slutändan ändå slutade relativt bra, kan göra att vår riskmedvetenhet och riskförståelse minskar med tiden och gör att vi uppskattar att risker och kriser inte kommer att inträffa.

2.3. Studenters riskuppfattning

Tidigare forskning som Åsa Boholm (1998:144) har gjort kring risker, riskuppfattning och studenter vid universitet har visat att studenter från olika delar av världen har olika syn på vad som definieras som en risk och vad vi bör skydda oss emot. Risker som studenter anser som låga i ett land kan förekomma som en hög risk i ett annat. Studenter som bor i Ungern är mer oroliga för risker som kan uppstå i samband med rökning, alkohol, kriminalitet och motorfordon, medan studenter i USA, Frankrike och Norge är mer oroliga för risker som kan uppstå i miljöer där det finns kemikalier samt risker som kan förekomma inom livsmedelsindustrin vid hantering av livsmedel. I Brasilien anser studenter att de största riskerna är orsaken till de olyckor som förekommer i samband med användning av dynamit och fyrverkerier samt riskobjekt som kan orsaka bränder i skysrapor.

Det finns inga specifika studier kring hur studenter vid universitet i Sverige ser på risker i hemmet, men en undersökning som försäkringsbolaget Länsförsäkringar (2013) har gjort visar att många studenter som flyttar till eget boende i samband med skolstarten sällan prioriterar säkerheten i första hand. Många av studenterna har tidigare förlitat sig på att deras föräldrar har sett över säkerheten hemma med införskaffningen av brandvarnare, brandsläckare, brandfilt och hemförsäkring. Detta har gjort att många studenter inte haft i åtanke att införskaffa beredskap av olika slag i det egna boendet. Hemförsäkring är bra att ha ifall olyckan är framme, men många av dagens studenter har tyvärr inte hemförsäkring, vilket oftast är en ekonomisk fråga. Införskaffningen av hemförsäkring sker många gånger i samband med att de bokar en resa och/eller att en olycka eller skador har påträffats i hemmet.

3. Teoretisk referensram

Risker och riskförståelse är begrepp som förekommer inom alla områden i samhället. I det här avsnittet beskrivs innebörden med begreppen risk, riskuppfattning och riskförståelse för att senare koppla dom samman med empirin från intervjuerna i resultat och diskussion avsnittet.

3.1. Vad är risk?

Jakob Arnoldi (2009:23) beskriver att historiskt sätt har risker alltid funnits med i vår vardag och oavsett vart vi befinner oss finns riskerna alltid med oss. Ända sedan långt tillbaks på stenåldern har riskerna präglat våra liv och orsakat stora skador i form av bland annat bränder, torka och sjukdomar som har ödelagt stora delar av samhället. I takt med att samhället har förändrats och utvecklats succesivt har även riskbegreppet utvecklats på många plan. Och ur olika synvinklar har det blivit en större del av vår vardag än det har varit tidigare. Enligt Arnoldi (2009:22–23) har forskare med inriktning på att studera läran om människor bevisat att under varje historisk epok har människosamhällena haft sin egen uppfattning och förståelse kring riskbegreppet och har utvecklat sina egna sätt att förhindra riskerna. Konceptet att uppfatta och förstå en risk har därmed utvecklats på olika sätt i takt med att människans sätt att tänka och förstå saker har förändrats. Den mänskliga faktorn ligger till grund och är alltid med för att förstå vad samhället behöver och är ute efter. Utifrån människans kunskaper och erfarenheter att skapa och utveckla nya produkter, idéer och nya livsformer har många av de gamla riskerna utrotats och ersatts med nya risker.

Ulrich Beck är en av Europas mest inflytelserika risksociologer. I sin bok ”Risksamhället” beskriver Beck (2000) om hur dagens modernitet påverkar riskernas framfart och betydelse i samhället. Moderniteten har bidragit med att den tekniska utvecklingen som sker som en löpeld i dag utvecklar nya risker som kan påverka vår vardag på olika sätt, inte minst för att tekniken är en viktig faktor för att det moderna samhället ska fungera. Även faktorer som att befolkningsantalet i storstäderna och mindre tätorter ökar samt att klimatet påverkas av utsläpp från industrier etcetera gör att kunskapen och erfarenhet om hur risker påverkar oss på olika sätt ökar och ger uppskov till att vi måste bli mer uppmärksamma på risker i vår vardag.

Det finns olika sätt att definiera vad en risk är, men i stora drag handlar det om att möjligheten att något som kan påverka människan och samhället negativt kommer inträffa. Terje Aven och Ortwin Renn (2009:1-2) definierar risk som ” Risk refers to uncertainty about and severity of the consequences (or outcomes) of an activity with respect to something that humans value”, vilket de menar att en olycka kan inträffa där något av människovärde (inklusive själva människan) står på spel och där utfallet av vad risken kommer bidra med är osäkert.

Gabe Mythen (2014: 22) anser att det ur ett sociologiskt perspektiv är viktigt att man förstår varför och hur vi som enskilda individer förhåller oss till olika typer av risker i samhället och hur vi kan förbereda oss för att inte påverkas negativt. Vår relation till risker i samhället ser olika ut främst för hur vi tolkar riskerna men också hur vi tar till oss dem på olika sätt. Vår syn på risker och hur vi hanterar dem grundar sig på hur riskerna är konstruerade, hur de kommuniceras, hur de beskrivs samt hur de regleras i samhället.

Åsa Boholm och Hervé Corvellec (2011: 175) pratar om att vår syn på risker i vår vardag bygger på olika riskobjekt som styr relationen mellan hur vi ska tolka risker och hur vi kan förebygga dem med olika slags beredskap. Jag har valt att använda mig av teorin om riskobjekt för att studera vad det finns för olika riskobjekt som kan förekomma i samband med att man som student bor i studentlägenhet. Teorin används även för att studera hur relationen mellan studenters syn på risker och olika riskobjekt kan kopplas till om de har någon slags beredskap som kan tillämpas vid en risk och varför de har den typen av beredskap som de har hemma.

Enligt Boholm och Corvellec (2011: 175,179) symboliserar riskobjekten att det finns olika typer av faror i vår omgivning som vi måste skydda oss emot genom att bygga upp ett effektivt och användbart beredskapssystem som kan tillämpas vid risker och kriser i alla miljöer som vi befinner oss i. Vad som är ett riskobjekt skiljer sig åt från vår personliga syn på risker men för att förstå hur farliga riskobjekten är måste det finnas en relation mellan riskobjektet och objektet (människor, djur, byggnader etc) som är i riskzonen. Relationen mellan riskobjektet och objektet i riskzonen är något som vi själva måste bygga upp och införa i vår vardag för att risker ska bli en naturlig del. Vi måste lära oss att acceptera de risker som finns i samhället och förbereda oss inför att dessa risker kan övergå till kriser som kan påverka oss negativt när vi minst anar det.

Enander (2005:80) beskriver att hur vi reagerar vid larm om att en risk eller kris är på väg beror till stor del på vilken beredskap vi har hemma innan det oväntade inträffar. Om vi förbereder oss och tänker igenom vad som kan hända om det sker en kris, har vi lättare att agera på ett lämpligt och hanterbart sätt som i längden är mer effektivt och ger situationen en mer positiv klang än negativ. Tidigare studier som Enander (ibid) har gjort visar dock att många människor tror att de själva inte kommer att utsättas för någon typ av kris och behöver därför inte förbereda sig trots att de bor i ett område som till exempel är extra känsligt för översvämning. Detta beror till stor del på osäkerhet som bevisar att folk är osäkra på vad de ska förbereda sig inför och hur förberedelserna ska se ut. För att öka allmänhetens kunskapsområde kring risker och kriser krävs det att experterna (myndigheter/organisationer) hittar smarta och effektiva sätt att förmedla ut information så att alla förstår och att informationen kan tillämpa teoretiskt och praktisk när en kris inträffar.

Om vi förstår riskerna kan vi lättare förbereda oss inför de kriser som riskerna kan leda till. Att kommunikationen sker på rätt sätt både före, under och efter en kris är viktigt för att öka vår förståelse för hur vi ska förhålla oss till risker och kriser i vår vardag samt hur vi inför riskerna som en naturlig del av vardagen. Kommunikationen måste vara trovärdig annars tar vi inte informationen till oss fören krisen är ett faktum.

3.2. Riskuppfattning och riskförståelse

Enligt Enander (2006:43) handlar faser före en kris om hur vår riskuppfattning och riskförståelse ser ut. Riskfasen är avgörande för om krisen kommer att bryta ut eller inte samt att det är avgörande för hur vi ska förbereda oss för att inte påverkas av krisen negativt. I riskfasen handlar vår riskuppfattning och riskförståelse i stora drag om hur stor vi bedömer att sannolikheten är att en risk kommer att inträffa. Det handlar även om hur stor vi tror sannolikheten är att det är vi själva som enskilda individer som kommer att drabbas av risken eller inte och i så fall vilken grad vi kan påverkas. Enanders (2005:21) studier visar vidare att vår riskuppfattning och riskförståelse byggs upp av faktorer som bland annat kön, ålder, etnicitet, kultur, religion, politisk åsikt, och ekonomi. Även faktorer så som erfarenhet och kunskap från tidigare olyckor och kriser, fattigdom, utanförskap och utsatthet kan påverka vår riskuppfattning och riskförståelse kring risker och beredskap.

Olofsson och Öhmans (2009:44) studie om risker i det moderna samhället visar att forskningen kring vår riskuppfattning i första hand har studerats av forskare inom psykologin och beteendevetenskapen och introducerades inom psykologin i början av 1970-talet med hjälp av heuristiker. Heuristiker är mentala strategier som vi människor kan använda för att ta ställning till olika slags information som samhället ger ut. Strategierna är till för att förenkla verkligheten och dess risker och är konstruerade så att de är tillgängliga, förankrade och representativa.

Olofsson och Öhman (2009:45) beskriver i sin studie att tillgänglighet kopplas till allvarliga risker och kriser som fokuserar på om sambandet mellan våra minnen, tidigare erfarenhet eller information från media påverkar vår uppfattning om risk. Tillgängliga risker och kriser bedömer vi som mer sannolika att de kommer att inträffa, vilket gör att vi ofta underskattar att vardagsolyckor kan inträffa när vi minst anar det och gör att vi lättare minns stora och dramatiska kriser och katastrofer som media kontinuerligt har rapporterat om. Förankring handlar enligt Olofsson och Öhman (ibid) om hur vi tolkar information om risker och kriser utifrån tidigare kunskap. Utifrån tidigare kunskap gör vi en sannolikhetsbedömning av ny information om risker och kriser från samhället för att bedöma om det kommer att påverka oss som enskilda individer eller inte. Många gånger har vi svårt att ta till oss ny information om vad som är farligt och hur man bör skydda sig mot risker trots att forskare, myndigheter och organisationer påvisar och informerar om motsatsen. Representativitet kopplar Olofsson och Öhman (2009:45–46) till generalisering och risker där vi utifrån sannolikhetsbedömningen att en kris kommer inträffa jämför med andra likande kriser. Utifrån jämförelsen kan vi sedan dra en slutsats om att sannolikheten att krisen kommer påverkar oss på samma sätt oavsett vad det är för kris är mycket liten. Tyvärr har vi lätt för att dra snabba och generella slutsatser utifrån en specifik händelse, trots att varje risk och kris är unik, vilket gör att vårt sätt att många gånger uppfatta och förstå risker är bristande.

Enligt Olofsson & Öhman (2009:95–96) fokuserar dagens riskforskning i stor utsträckning om att studera hur vi människor förhåller oss till olika risker och vad det är som gör att vissa sociala grupper utsätts mer för specifika risker än andra. Inom psykologin och sociologin ligger forskningen kring riskuppfattning och på hur vi människor skapar kognitiva tankemönster samt förhåller oss till risker och tolkar dem på olika sätt. Vilka risker som vi anser är farliga och hotfulla kan förklaras genom Mary Douglas och Aron Wildavskys (1982:138–139) kulturteori som handlar om hur samhället är organiserat och hur människor

samverkar med varandra i olika situationer. Människor som tillhör samma kultur och befinner sig i samma miljöer eller samhällen har oftast samma riskuppfattning. Riskuppfattningen skapar människorna kollektivt tillsammans utifrån den bild av samhället som de har och av kulturen som den enskilda individen känner att han eller hon tillhör. Det kulturteoretiska perspektivet bidrar till att synen på risker och miljöerna där individen befinner sig fungerar som en helhet där individens uppfattning och förståelse för risker och samhällets normer och värderingar byggs ihop som ett kretslopp för att vi ska kunna förebygga risker och bekämpa kriser.

Olofsson och Öhman (2009:94) beskriver att det finns en grundläggande teori inom sociologin som framställer att vår riskuppfattning och riskförståelse påverkas av det sociala sammanhang som vi befinner oss och att vi lär oss att vara en del av detta sammanhang. Vi rättar oss medvetet och omedvetet efter normer och värderingar som råder i den nya miljön vi befinner oss i och vi låter oss påverkas av den nya miljöns funktioner och uppbyggnad. Vi lär oss även vad som är acceptabelt att göra och inte göra och genom att inkludera sociala och kulturella aspekter påverkas vår syn på till exempel vilka risker som finns i miljön som vi ska uppfatta som farliga och icke farliga.

Begreppet riskförståelse har tagits fram genom studier av människors riskuppfattning till olika fenomen i samhället. Forskaren Erika Wall (2010:7-8) har studerat begreppet riskförståelse för att belysa helheten av den enskilde individens egen riskförståelse samt den meningsstruktur som den bygger på. Riskförståelsen formas utifrån social interaktion människor emellan där den sociala interaktionen lägger basen för individers meningsstruktur, riskförståelse samt beteende och medvetenhet kopplat till risk. Enligt Wall (2010:14) så sätts vi på prov att testa och sätta in vår förståelse av risk i olika miljöer och konstruktioner när vi möter andra människor i vår vardag. Riskförståelsen beskriver hur vi åskådliggör olika fenomen i samhället och ger dem mening i sociala sammanhang. Genom att studera individers riskförståelse kan man få kunskap om hur meningsskapandet av risker sker inom ramen för olika sociala kontexter. Enligt Wall och Olofsson (2008: 432-433) är riskförståelsens huvudsyfte att fokuserar på det sociala sammanhang som förekommer i samband med att individen tolkar risker i sin omvärld och vardag. Begreppet kan också användas för att beskriva hur riskförståelse skiljer sig åt mellan olika sociala grupper i samhället men också i grupper där de vid första anblick kan ha samma uppfattning om risker men där de sedan tolkar allvarlighetsgränsen för risken på olika sätt.

Wall (2010:10,13) beskriver att den enskilde individens meningsstruktur ligger till grund för begreppet riskförståelse eftersom den betecknar basen för individens (medvetna och omedvetna) tolkning och förståelse av risk. Meningsstrukturen bygger på individens värderingar som är kopplad till det samhälle som individen befinner sig i och växer fram ur den enskilde individens socialiseringsprocess redan i tidig småbarnsålder och fortskrider sedan genom hela livet. Enligt Wall (2010:10) är meningsstrukturen uppbyggd av fyra delar; egna erfarenheter, individuell/kollektiv värdering, platsanknytning och social skiktning som knyter an till hur människor uppfattar, tolkar och förhåller sig till olika risker i sin vardag.

4. Metod

I detta avsnitt presenteras den metod som har använts för att samla in empirisk data till studien. Därefter redogörs urval, skapande av intervjuguide, form av intervju som har använts, analys av det empiriska materialet samt etiska aspekter.

Till den här studien har jag valt att använda kvalitativ metod för att studera hur studenter som bor i studentlägenhet ser på risker och beredskap i hemmet. För att få en grund till begreppen risk, riskuppfattning och riskförståelse har jag lagt stor vikt vid att förklara begreppens betydelse i avsnitten tidigare forskning och teori. Tidigare forskning och teori har jag sedan använt som grund för skapandet av mitt syfte, frågeställningar och intervjuguide för intervjuerna. Jag har använt mig av djupintervjuer för att samla in empiri till studien. Respondenter för intervjuerna var studenter som bor i studentlägenhet och studerar vid Mittuniversitetet i Östersund.

4.1. Kvalitativ metod

Syftet med kvalitativ metod är enligt Steinar Kvale och Svend Brinkmann (2009: 34, 39) ”... att förstå ämnen från levda vardagsvärlden ur den intervjuades eget perspektiv”. Följaktligen kan man säga att kvalitativ metod används för att studera ett socialt fenomen och dess kontext samt få en förståelse om hur människor upplever och tolkar olika sociala fenomen i samhället. För att samla in data vid kvalitativ metod används till stor del olika intervjuformer vilka kännetecknas av ett samtal mellan forskaren och den/de som intervjuas. I samtalet skapas ny fakta och kunskap mellan de båda parterna som sedan ska användas för att presentera ett resultat som uppnår forskarens syfte med studien.

Viktigt att tänka på enligt Göran Ahrne och Peter Svensson (2011:27) när man som forskare ska använda sig av kvalitativ metod och ska göra intervjuer är att man är väl förberedd inför intervjuerna genom att vara väl påläst om ämnet som ska studeras. Detta är viktigt att tänka på dels för att intervjuerna ska bli mer trovärdiga och vara givande för både respondenterna (intervjupersonerna) och för forskaren men också för att man som forskare ska kunna svara på eventuella frågor om ämnet som respondenterna kan ställa under intervjun.

4.2. Tillvägagångssätt

Som tidigare nämnts är det viktigt att ha grundkunskaper kring ämnet som ska studeras innan man ger sig ut i samhället för att göra intervjuer. Inför skapandet av min intervjuguide läste jag på om risker, riskuppfattning och riskförståelse i tidigare forskningsrapporter, studentarbeten och litteratur på området samt tagit del av föreläsningar, anteckningar och arbeten från mina tidigare terminer på Risk-och Krishanteringsprogrammet.

Vid skapandet av min intervjuguide valde jag att göra frågorna semistrukturerade vilket enligt Kvale och Brinkmann (2009:139–140) innebär att frågorna konstrueras så att samma frågor kan ställas till alla respondenter oavsett intervjuform och intervjutillfälle. Semistrukturerade frågor används för att jag som forskare eller någon annan person i framtiden kan fortsätta och utöka studien ytterligare. Intervjuguiden skapade jag utifrån tidigare kunskap och forskning kring risk och riskförståelseområdet samt utifrån mitt syfte med studien och varför jag valt att göra den. Avsikten med intervjuguiden var att frågorna som jag skulle ställa var öppna, enkla och raka med stor frihet till egentolkning hos studenterna utifrån deras egna perspektiv på risker, riskförståelse och beredskap.

Inför intervjuerna är det enligt Ulla Eriksson-Zetterquist och Göran Ahrne (2011:53) viktigt att testa inspelningsteknik som ska användas så att den fungerar som den ska för att undvika att strul med tekniken ska ta av den tid som är avsatt för intervjun. Viktigt att också tänka på vid intervjuerna är att forskaren inte är osäker. Osäkerhet kan påverka respondenternas svar oerhört och i slutändan göra att intervjuerna inte är användbara att analysera och användas som material för studien. Jag var väldigt noga inför varje intervju att göra en test omgång för att prova så att tekniken fungerade som den skulle och att den fångade upp respondenternas uttalande så att de blev tydliga att lyssna av vid transkribering av materialet. Jag var även noga med att ställa frågorna på ett tydligt och kommunicerbart sätt så att respondenterna uppfattade frågorna korrekt och kunde ge relevanta svar kopplade till frågorna.

4.2.1. Intervjuform

Enligt Eriksson-Zetterquist & Ahrne (2011:40) finns det olika slags intervjuformer som kan användas när man ska studera ett socialt fenomen om hur det hänger ihop med samhällets kontext. Intervjuformer som finns att använda är bland annat ostrukturerade och semistrukturerade intervjuer, expert-eller elitintervjuer, fokusgruppsintervjuer och vanliga djup intervjuer. Vilken intervjuform som ska användas beror till stor del på syfte med studien och vilken social grupp i samhället som ska intervjuas. Huvudsaken är dock att intervjun som tidigare nämnts formuleras som ett samtal mellan forskaren och intervjupersonen där forskaren får sig en verklig bild av det ämne som han/hon studerar och kan sätta i mening med hur det hänger ihop med människors värderingar och normer i samhället.

För att samla in empiri till min studie valda jag att använda mig av djupintervjuer. Enligt Eriksson-Zetterquist & Ahrne (2011: 40-41) handlar djupintervjuer i korthet om att två personer möts (forskaren och respondenten) och samtalar om ämnen som kan öppna upp för en möjlighet till relation där båda personerna kan koppla det aktuella ämnet till sig själv och hur de förhåller sig till det i sin vardag. Genom djupintervjuer vill forskaren fånga upp personliga aspekter hos respondenten och studera om identitet, tidigare kunskap och erfarenhet, värderingar, kultur, etnicitet eller likande kan kopplas till respondenters svar om ämnet. Vid utförande av djupintervjuer är det vanligt att forskaren kan få fram information från respondenten om personliga känslor och reflektioner som är kopplade till intervjuens ämne. Därför är det extra viktigt att lägga stor vikt vid etiska aspekter vid rekrytering av respondenter till intervjuerna samt när intervjuerna genomförs. Det är även viktigt att forskaren överlägger om han eller hon ska berätta "sanningen" i studien och om det i så fall på något sätt kan påverka respondenterna i framtiden.

Min avsikt med att använda djupintervjuer var att få en djupare förståelse kring risker och riskförståelsebegreppet ur studenters perspektiv. Med djupintervjuerna ville jag få fram vad studenter anser är en risk, hur deras riskuppfattning och riskförståelse generellt sett ser ut samt ta reda på om de är förbereda med diverse beredskap i hemmet om en risk eller kris skulle uppstå.

4.2.2. Genomförande av intervjuer

Varje intervju som jag genomförde gjordes enskilt med varje student och tog mellan 20-40 minuter. Alla intervjuer utom en genomfördes i grupprum eller likande vid Mittuniversitetet i Östersund, vilket skapade en trygg stämning i intervjuerna då det var en känd miljö både för mig som intervjuare och för respondenterna. Intervjuerna genomfördes utifrån den intervjuguide som jag skapat där respondenterna fritt fick svara på frågorna och analysera hur de ser på risker och beredskap i hemmet. Alla intervjuer spelades in via en mobiltelefon för att det skulle bli lättare att transkribera och analysera materialet. Utifrån etiska aspekter frågade jag respondenterna först om det var okej att jag spelade in intervjun och alla gav sitt samtycke om att det var okej. Vid varje intervjutillfälle antecknade jag även kort visa reflektioner och uttryck som respondenterna uppgav vilket förstärkte deras syn på risker och beredskap.

4.3. Urval

Urvalet av respondenter till studien grundar sig på studiens syfte och mål. Rekrytering av respondenter skedde i första hand via mailutskick till studenter registrerade vid Mittuniversitetet Östersund eftersom jag ansåg det var mest lämpligt tillvägagångssätt att nå ut till så många studenter som möjligt. Mailet beskrev i korthet vad själva studien skulle handla om och vilka studenter jag sökte som deltagare för intervjuerna samt upplägget av intervjuerna och etiska aspekter som var viktiga att ta hänsyn till. Tyvärr var responsen på mailutskicket lågt och då gjorde jag en muntlig förfrågan bland vänner och bekanta om de var intresserade av att ställa upp på en djupintervju. Jag valde även att via sociala medier att skicka ut en förfrågan om det fanns några i min vänskapskrets som var intresserade och bad dom även att dela förfrågan vidare till sina vänner och bekanta. Responsen på denna rekrytering av deltagare gav bättre resultat och jag fick ihop sex studenter som kunde tänka sig att ställa upp på en intervju.

Intervjuerna bestod av fyra tjejer och två killar i åldrarna 21-33 år. Alla studerade på Mittuniversitetet i Östersund och det fanns en spridning på vilket program de läser, vilka var sjuksköterskeprogrammet, psykologprogrammet, personal- och arbetslivsprogrammet, turismprogrammet, risk-och krishanteringsprogrammet samt ekoentreprenörprogrammet. Samtliga var boende i studentlägenhet antingen inne i centrala Östersund eller precis utanför varav tre stycken bodde i delad studentlägenhet och de andra tre bodde i enkel studentlägenhet. En student var från Jämtland ursprungligen medan de andra fem kom från olika delar av Sverige. Två stycken varav deltagaren som kom från Jämtland var född och

uppvuxen ute på landsbygden och de andra fyra kom från storstäder i storlek med Östersund eller större.

4.4. Analys av empiri

Efter att varje intervju var genomförd var jag noga med att transkribera och analysera det inspelade materialet så snart som möjligt så länge det var färskt i minnet och att jag kunde gå tillbaka och resonera över vad intervjupersonerna egentligen sa och hur de uttryckte sig i språk och kroppsspråk. Jag transkriberade mitt material genom att lyssna igenom det ett flertal gånger för att plocka ut det mest relevanta ur respondenternas svar. I resultatet redovisar jag ett axplock citat av respondenternas svar kopplat till resterande empiri för att få en tydligare bild av studenternas syn på risker och beredskap.

Eftersom jag utgått ifrån tidigare forskning och teori för att formulera syfte, frågeställningar samt intervjuguide valde jag att analysera mitt material utifrån abduktion för att få en förståelse i hur studenter tänker kring risker och beredskap. Abduktion innebär enligt Mats Alvesson och Kaj Sköldberg (2005: 55-56) att forskaren tolkar ett specifikt fenomen i samhället där forskaren rör sig mellan teori och empiri för att tolka materialet och därefter låta förståelsen av fenomenet som studeras successivt växa fram. Abduktionsanalysen kan man kombinera med tidigare studier och teorier kring fenomenet för att få inspiration till sin egen studie kring fenomenet och för att hitta mönster som skapar förståelse för hur fenomenet påverkar samhället och oss människor. Då det redan finns en hel del teorier och tidigare forskning kring risker och riskuppfattning har jag haft mycket material att jobba med som jag har kunnat utgå ifrån för att titta närmare på studenters syn och förhållningssätt till risker och beredskap i hemmet samt få en förståelse och hitta olika mönster till varför de tänker och agerar som de gör angående dessa frågor.

4.5. Etiska aspekter

När forskaren ska utföra en kvalitativ studie finns det enligt Kvale och Brinkmann (2009:78) vissa etiska utgångspunkter forskaren ska ta hänsyn till. Det är viktigt när forskaren ska göra en vetenskaplig undersökning att han eller hon väger in värdet av det förväntade kunskaps tillskottet mot möjliga risker som kan förekomma i form av negativa konsekvenser och som kan påverka intervjupersonerna negativt. Enligt Vetenskapsrådet (2002:5-6) ska alltså alla individer som deltar i all slags forskning skyddas från att på något sätt ta skada eller på annat vis fara illa till följd av forskningen, genom att bli korrekt informerad om studiens

syfte och upplägg, varför studien görs, intervjuernas upplägg och vad som händer med inspelat material samt vem/vilka som kommer att ta del av studien.

Det finns fyra etiska huvudkrav som man enligt Vetenskapsrådet (2002: 7-14) kan följa för att säkerställa så att enskilda individer som deltar i studien inte på något sätt ska påverkas negativt av studiens resultat. Dessa är:

- **Informationskravet:** Forskaren ska informera uppgiftslämnare och undersökningsdeltagare om deras uppgift i studien och vilka villkor som gäller för deras deltagande. Deltagarna ska informeras om att deltagande i studien är frivilligt och de kan när som helst välja att avbryta sin medverkan.
- **Samtyckeskravet:** Deltagarna i studien har rätt att själva bestämma om de vill medverka i studien eller inte. Vid intervjuer med barn/ungdomar under 15 år krävs ett godkänt samtyckeskrav av föräldrarna/vårdnadshavare till exempel vid undersökning av etiskt känslig karaktär.
- **Konfidentialitetskravet:** Uppgifter om alla uppgiftslämnare och deltagare i studien ska ges fullständig konfidentialitet och alla eventuella personuppgifter som samlas in för bakgrundsfakta ska sparas oåtkomligt för obehöriga.
- **Nyttjandekravet:** Insamlade uppgifter om deltagande personer i studien får inte användas eller utlånas till annat än för det aktuella forskningsändamålet.

I min studie valde jag att lägga stort fokus vid information-och samtyckeskravet när jag skickade ut mail till studenterna vid Mittuniversitetet samt frågade runt bland vänner och bekanta om de ville ställa upp för en intervju. Jag var noga med att lyfta fram vilket syfte jag hade med studien, hur intervjuerna skulle vara upplagda, om det fanns några risker och fördelar med att delta samt att det var frivilligt och att studenterna när som kunde dra sig ur studien om de ville både före och efter intervjun.

En slutgiltig aspekt som jag har lagt vikt vid är att alla respondenterna/studenterna i studien är anonyma samt att allt material från intervjuerna som jag samlat in har jag förstört efter att ha analyserat och sammanställt det i resultatet. Min handledare, examinator, opponenter samt respondenter kommer att få ta del av studien när den är klar.

5. Resultat och analys

I denna studie har jag undersökt hur studenter som bor i studentlägenheter och studerar vid Mittuniversitetet i Östersund ser på risker i sin vardag och om man kan koppla deras riskuppfattning till olika slags beredskap de kan ha för att förebygga risker i hemmet. I resultat och analysavsnittet redovisar jag min empiri från intervjuerna och kopplar det till valda teorier i studien för att få en tydlig bild av varför studenter tänker som de gör gällande risker och beredskap.

Jag har valt att väva ihop resultat och analys i ett och samma avsnitt för att det ska vara lättare att koppla samman empirin jag fått fram från intervjuerna och de teorier som jag använt för studien. Avsnittet är uppbyggt utifrån två teman. Det första temat är studenters syn på risker och hur deras riskuppfattning och riskförståelse ser ut kopplat till hemmet. Det andra temat bygger på den första med koppling mot vilken slags beredskap studenterna har i sin studentlägenhet som de kan vidta för att förebygga risker och hantera kriser. Avsnittet består av ett axplock citat som är utvalda från intervjuerna, för att skapa en tydligare bild av studiens syfte och mål. Av etiska skäl har jag valt att ange studenterna med IP (intervjuperson) 1-6 för att de som läser denna studie inte ska kunna koppla svaren till specifika personer.

Faktorer som främst har påverkat studenternas svar och som har visat en tydlig skillnad i hur de har svarat angående sin riskuppfattning och riskförståelse kopplat till beredskap i hemmet är främst om de kommer från landsbygden eller storstäder. Andra faktorer som också spelat roll är hur deras föräldrar, släkt och vänner ser på risker och beredskap och hur det har påverkat studenternas egen syn på området samt hur myndigheter förmedlar ut trovärdig information till samhället som visar hur viktigt det är att prioriterar risker och beredskap i sin vardag.

Som tidigare nämnts i metodavsnittet intervjuade jag fyra tjejer och två killar, det har dock inte påverkat svaren överlag utifrån ett kvinnligt respektive manligt perspektiv. Eftersom jag ville studera kategorin ”studenters” uppfattning och förståelse kring risker och beredskap har jag tolkat respondenternas svar ur ett studentperspektiv och inte utifrån kvinnliga och manliga studenter eftersom beredskap och riskmedvetenhet är viktigt oavsett vilket kön man är.

5.1. Risker

5.1.1. Vad är en risk?

Att risker är ett känt begrepp i samhället känner de flesta studenter till, men vad det egentligen betyder och hur de som enskilda individer tar till sig riskerna på olika sätt i sin vardag är individuellt. De flesta känner till att det finns olika slags risker i samhället som kan övergå till en kris och som kan skapa negativa konsekvenser men samtidigt anser de själva att deras förmåga att observera vilka risker som finns i deras vardag och hur de ska förebygga dessa är bristande.

*”Risker är ett objekt som är farligt och som kan påverka mig som individ och min vardag”
(IP 1)*

”Det första jag tänker på när jag hör ordet risk är riskfaktorer som är kopplat till psykologin och som kan påverka min status som individ men även genus och klassfrågor i samhället” (IP 2)

”Risker är något som beskriver hur stor sannolikheten är att jag kommer att råka ut för till exempel en brand i hemmet” (IP4)

”Risk känns som någon typ av fara som är farlig för oss människor och som man ska skydda sig emot” (IP 6)

Som citaten ovan visar associerar studenterna i första hand när de hör och ser ordet risk i vidbemärkelse till oönskade händelser som kan inträffa i samhället och som kan påverka dem och deras vardag. Studenterna ansåg att risker är oförutsedda händelser som plötsligt kan inträffa i miljöer där de vanligtvis vistas, till exempel i hemmet och på universitetet. Oförutsedda händelser ansåg de oftast orsakas av ett riskobjekt som kan utlösa fara och som kan vara hotfullt och skapa negativa konsekvenser för deras vardag och framtid. Risker som studenterna kan uppleva som farliga och hotfulla har samhällets individer tillsammans organiserat och skapat utifrån hur de upplever och ser samhället utifrån sin kulturs perspektiv (Douglas och Wildavsky 1982:138–139). Av den orsaken att många studenter inte ser riskerna som en naturlig del av in vardag fungerar riskobjekten lite som en varningsklocka som varnar studenterna för att nu befinner de sig i en riskzon med risker som kan påverka deras vardag

och framtid om de inte är uppmärksamma och vidtar åtgärder för att förebygga och hantera riskerna

Risker i hemmet

Som tidigare nämnts finns det risker överallt i samhället, oavsett i vilken miljö vi befinner oss i som vi ska vara uppmärksamma på (Arnoldi, 2009:23). Men det är kanske framförallt i våra hem som vi bör vara uppmärksamma på risker eftersom det är där flest personolyckor inträffar (MSB, 2014). Risker som studenterna i första hand tänker på och som kan förekomma i deras hem är att det kan börja brinna i lägenheten eller att det blir översvämning på toaletten. Även risker som kan påverka deras hälsa i form av stress och olika sjukdomar relaterar de med risker som kan uppstå i hemmet och som kan öka sannolikheten att en olycka ska inträffa.

”Risker för mig i hemmet är först och främst faktorer som orsakar att det börjar brinna, till exempel om man glömt släcka tända ljus, om man röker inomhus eller att teven börjar brinna på grund av överhettning. Men det kan också vara risker som är kopplade till min hälsa på grund av stress eller någon sjukdom som ökar risken för att jag ska utsättas för en olycka eller kris i mitt hem” (IP1)

”Jag tänker att stressfaktorer som påverkats av att man ligger efter i skolan eller jobbar vid sidan om studierna kan bidra till att ökar risken för att det till exempel ska börja brinna om man är stressad och glömmet stänga av spisen.”(IP3)

”Risker som jag kopplar till hemmet är att det kan börja brinna på grund av att man glömt stänga av spisplattan vid matlagning eller att man glömmet släcka tända ljus. Det kan också bli översvämning på toaletten om man inte är noga med att rensa avloppet, vilket jag dessvärre är dålig på att göra.” (IP5)

Som citaten ovan visar ansåg studenterna i första hand att bränder kan orsakas av att de glömmet bort att stänga av spisplattan, glömmet släcka tända ljus, rökning inomhus eller överhettning av olika elapparater. Översvämning på toaletten ansåg de kunde orsakats av stopp i avloppet på grund av att man inte rensat det på länge. Riskfaktorer som studenterna ansåg kan påverka deras hälsa i första hand var olika stressfaktorer som orsakats av ett tufft tempo i skolan eller att de låg efter med flera prov eller uppsatser som de blivit underkänd på.

Stressen ansåg studenterna också kunde påverkas av att de vid sidan av sina studier jobbar eller är engagerad inom till exempel studentkåren eller andra fritidsorganisationer som i sin tur kan bidra till att de inte hinner vila mellan varven och man ökar risken för att det ska börja brinna i lägenhet om man till exempel glömmer att släcka tända ljus på grund av sömnbrist.

Studenternas svar om vilka risker som de anser kan inträffa i deras hem visar hur viktigt det är att vara uppmärksam och införstådd i vilka slags risker som kan förekomma i hemmet och som är viktiga att förebygga. En sådan liten sak som att glömma spisplattan på vid matlagning eller att man glömmer bort att rensa avloppet kan bidra till olyckor och kriser om de inte är uppmärksamma på risken i tid. Som Enander (2005: 43) beskriver är fasen innan en kris inträffar perioden då vi ska uppmärksamma och förstå vilka risker som finns i vår vardag för att kunna förebygga så att olyckor och kriser inte inträffar. Om vi i riskfasen uppmärksammar och tänker efter på vilka eventuella risker som kan uppstå i våra hem och vad riskerna kan ställa till med kan vi minska de negativa konsekvenser som kan uppstå och som kan påverka vår hälsa fysiskt och psykiskt.

5.1.2. Risker ur ett studentperspektiv

Som tidigare nämnts i teoriavsnittet kan visa risker i samhället relateras mer till specifika målgrupper än andra målgrupper i samhället. Det är oftast i en konstellation av en grupp människor som riskerna skapas och som sedan förknippas med gruppen (Arnoldi 2009:23). Utifrån Boholms (1998: 144) studier om universitetsstudenters uppfattning om vilka slags risker det finns i samhället och vilka risker som kan associeras mer till studenter än andra målgrupper ansåg jag det intressant att belysa vad risker är ur ett studentperspektiv och hur studenterna uppfattar och förhåller sig till riskerna i sin vardag.

Citaten nedan visar att svenska universitetsstudenter anser att risker som kan härledas mer till deras målgrupp än andra målgrupper i samhället är risker som kan uppstå i samband med alkohol, rökning, idrottsaktiviteter och stress som kan påverka deras hälsa, studier och framtid.

”Det förekommer mycket fest och alkohol i studentlägenheter vilket kan relatera till att man gör dumma grejer i lägenheten som kan bidra till ökade risker och skador, i värsta fall vräkning om man på något sätt inte förhåller sig till de hyresregler som gäller eller att man utsätter andra studenter för fara.”(IP 1)

”Risker som generellt är mer relaterade till studenter än andra målgrupper tror jag är självförvållande risker kopplat till alkohol och där risken är stor att man kan skada sig på olika sätt” (IP2)

”Risker som främst relateras till studenter tror jag främst kan vara riskfaktorer som kan påverka ens studier. Till exempel om man inte klarar ett visst antal prov eller uppsatser kan det bidra till att man inte får sin examen och därefter inte kan söka jobb eller plugga vidare” (IP4)

Av riskerna som ovan nämnts ansåg studenterna i första hand att den största riskfaktorn när man bor i studentlägenhet och som kan bidra till olyckor är stor konsumtion av alkohol i samband med fester vid till exempel tentafirande och under nollningsperioderna. Alkohol är ett givet inslag för många studenter när det är fest, vilket kan skapa många risker och skador i hemmet, både fysiskt och psykiskt om de inte är försiktig med hur mycket de dricker. Det är många unga studenter som bor i studentlägenheter idag vilket kan bidra med att pressen och trycket på användningen av alkohol vid fester ökar markant. Gentemot äldre studenter är många unga studenter idag inte lika ansvarstagande när det gäller alkohol vilket gör att deras hälsa och framtid i högre grad kan påverkas negativt av för stora mängder alkohol gentemot de äldre studenterna som förhoppningsvis har mer kunskap om vad hög alkohol konsumtion kan bidra med. En aspekt som studenterna lyfte fram vara att jämför man med andra målgrupper har studenterna oftast ett mer oregelbundet schema än de som jobbar, vilket gör att studenterna mer spontant kan gå ut på krogen mitt i veckan och ta några glas vin eller öl och festa om de så vill. Detta kan öka insynen i att alkohol är en vanlig riskfaktor som i stor utsträckning förknippas mer med studenter än andra målgrupper och som kan påverka deras hälsa, studier och framtidsplaner om man tolkar det ur ett studentperspektiv.

Som Boholms (1998:144) studier visar finns det tydliga skillnader mellan vad studenter från olika delar av världen uppfattar är risker som är farliga och som de bör skydda sig emot. Samtidigt som de svenska universitetsstudenterna förknippar risker kopplade till alkohol och idrottsaktiviteter som stora riskfaktorer associerar universitetsstudenterna från USA och Frankrike i första hand till risker som kan förekomma vid felhantering av livsmedel inom livsmedelsindustrin som risker de bör vara mest uppmärksam på. Studenter från Brasilien i sin tur anser att risker som kan förekomma vid användning av dynamit och fyrverkerier är de

risker som bör läggas mest fokus på att förebygga. Det är en intressant aspekt att studenternas perspektiv av vad en risk är skiljer sig åt beroende på från vilket land i världen studenterna kommer ifrån. Dels tror jag det beror på i stor utsträckning vilken kultur de tillhör (Douglas & Wildavskys, 1982:138–139) men också att studenterna tillsammans skapar sina egna samhällen (Arnoldi 2009:22–23) med olika risker när de träffas vid skolstarten och genomför olika aktiviteter tillsammans. Riskerna som skapas inom studentsamhällena kan således beskriva vilka risker som utmärker sig mest för att påverka studenterna negativt om de inte uppmärksammar och förstår riskerna i ett tidigt skede.

5.1.3. Studenternas riskuppfattning i vardagen

Studenterna beskrev att deras riskuppfattning i stor utsträckning skiljer sig åt beroende på i vilka miljöer de befinner sig i. Som tidigare nämnts så kopplade de risker till oönskade händelser som kan ske i miljöer där de vistas ofta, till exempel i hemmet där de befinner sig stora delar av sin tid med att plugga, laga mat och sova. Grunden till deras riskuppfattning ansåg studenterna byggde i stor utsträckning på faktorer så som hur deras föräldrar, släkt och vänner uppfattar risker i sin vardag. De ansåg även att studenters uppfattning av risker skiljer sig åt beroende på om de är uppvuxna på landsbygden eller i storstad. Fem av studenterna som jag intervjuade var födda och uppvuxna i Sverige varav två kom från landsbygden och de andra tre var uppvuxna i en storstad. Den sjätte studenten var född och uppvuxen i en storstad i södra Europa. Hen beskrev att hen hade två olika definitioner av risker. I sitt hemland fick studenten en syn på hur man ska tolka, förstå och hantera risker men när studenten flyttade till Sverige för ett par år sedan fick hen en annan bild av hur risker ska tolkas och förstås eftersom samhället i hens hemland och Sverige ser olika ut.

”Min riskuppfattning bygger i stor utsträckning på att mina föräldrar är väldigt noga med att förebygga risker hemma vilket har gjort att även jag förebygger risker i min studentlägenhet med olika slags beredskap.” (IP5)

”Jag är född i en storstad i södra Europa och flyttade till Sverige för ett par år sedan. Jag märker tydliga skillnader mellan hur länderna uppfattar risker. I Sverige kan man i större utsträckning gå på stan utan att råka ut för något negativt. I mitt hemland måste jag vara mer riskmedveten och uppmärksam på risker eftersom sannolikheten är större där att det exempelvis finns ficktjuvar i närheten som kan stjäla min väska eller plånbok om jag är på stan”. (IP3)

Studenternas riskuppfattning i samband med utlandssemester

Många av dagens studenter har erfarenhet av utlandssemesterar och de har besökt flera länder världen över där riskbilden skiljer såg åt markant i jämförelse med Sverige. För att beskriva sin uppfattning och förståelse kring risker relaterade studenterna till sina reser utomlands i stor utsträckning eftersom de ansåg att de blir mer uppmärksamma på risker som kan förekomma i andra länder eller nya miljöer som de tidigare inte besökt.

”Man blir på ett omedvetet sätt immun mot alla risker som finns i ens vardag eftersom man sedan barnsben har lärt sig vad som är farligt och vad man ska skydda sig mot. Detta gör att man omedvetet bortser från riskerna och anpassar sig till situationen och gör saker utan att tänka sig för” (IP2)

”Jag tänker inte så mycket på risker i min vardag och när jag är hemma. Däremot är jag mer uppmärksam på risker som kan förekomma när jag åker utomlands. Då är jag uppmärksam på risker i början när jag kommer till det nya landet, men efter ett tag släpper jag på min riskmedvetenhet eftersom jag vet att riskerna som finns där är en del av det landets kultur och skiljer sig från många risker vi har hemma i Sverige” (IP3)

Som citaten ovan visar ansåg studenterna i stor utsträckning att de inte är lika uppmärksamma på risker i sin vardag och hemmiljö som när de är utomlands. Studenternas motiv till detta var att de bedömer i stor utsträckning sannolikheten som mycket låg att utsättas för risker i hemmet medan sannolikheten är högre att drabbas utomlands av risker trots att statistiken visar motsatsen, att flest olyckor sker i hem-och fritidsmiljöer (MSB, 2014) Orsaken till att studenterna i större utsträckning blir mer uppmärksamma på risker när de är utomlands än när de befinner sig hemma tror jag beror på att deras riskuppfattning sätts in i ett nytt sammanhang av nya miljöer där de inte känner till vilka risker som finns och som de måste vara observant på för att inte påverkas negativt. Wall (2010:7-8, 14) beskriver att vår uppfattning och förståelse för risker skapas utifrån social interaktion med andra människor i nya miljöer vi befinner oss i och vi sätts på prov att testa och sätta in vår riskuppfattning i nya konstruktioner för att minska de negativa konsekvenser som riskerna utomlands kan bidra med. När studenterna kommer till ett annat land kan hanteringen av risker skilja sig åt gentemot Sverige på många plan vilket gör att de får ta seden dit de kommer och acceptera att visa risker som kanske är farliga i Sverige är mindre farliga till exempel i Thailand och är en

del av deras samhälle och kultur och då får de anpassa sin riskuppfattning utifrån hur invånarna där uppfattar och förhåller sig till risker (Olofsson & Öhman, 2009:94).

Studenters riskuppfattning i vardagen

Studenternas svar på hur de ser på sin egen riskuppfattning generellt kan logiskt förklaras att många av dagens studenter inte prioriterar risker och beredskap i första hand i sin vardag. Oftast blir studenterna riskmedvetna först när de stöter på ett riskobjekt som kan utlysa fara eller när det inträffar en kris som bidrar med något som kan påverka deras vardag negativt. Idag tar många studenter tyvärr det väldigt lätt på risker och många tänker att sannolikheten att de ska utsättas för risker är väldigt liten. Detta kan kopplas till de mentala strategierna (Olofsson & Öhman, 2009:44–45) tillgänglighet, förankring och representativitet som studenter kan utgå ifrån för att ta ställning till olika fenomen i samhället så som risker där sannolikheten att de ska utsättas för en allvarlig händelse eller inte kan spela roll för hur de ska tänka angående risker och kriser. Alla målgrupper, men kanske till stor del studenter utifrån svaren jag fått fram i mina intervjuer, är väldigt bra på att dra snabba slutsatser utifrån vardagsolyckor som händer i samhället och som relaterar till att man själv inte kommer att drabbas av liknade händelser som tidigare inträffat vilket bidrar till att man inte behöver vara observant på risker och förebygga dem.

Som citaten nedan visar bedömde studenterna att deras riskuppfattning är mycket låg eftersom dagens komplexa samhälle som ständigt är under förändring gör det svårt för studenterna att skapa sin egen uppfattning om hur riskerna ska tolkas och vävas in som en del av vardagen. Studenterna ansåg att deras kunskap om vilka risker som kan förekomma i deras vardag många gånger kunde upplevas som bristande vilket i sin tur bidrog till att de litade på att människor i deras närhet hade kunskap om vad som skulle göras om en risk- eller krissituation skulle inträffa.

”Jag har lite svårt att greppa vilka slags risker som finns runt omkring mig i vardagen eftersom samhället hela tiden utvecklas och det hela tiden kommer nya risker som man ska skydda sig emot, det gör att jag istället för att förebygga riskerna utesluter dem helt från min vardag och hoppas på att inget kommer att hända mig.” (IP3)

”Eftersom jag är dåligt insatt i hur risker ska förebyggas och hanteras följer jag strömmen och gör lite som alla andra, litar på att folk i min omgivning vet vad man ska göra om en risk eller krissituation skulle uppstå.” (IP4)

”Av den orsaken att jag bor själv så är det inte alltid säkert att jag vet vad jag skulle göra om det förekommer risker eller kriser hemma, men är jag i skolan till exempel där det finns folk (experter) runt omkring mig som skulle kunna hjälpa till blir jag mer uppmärksam på risker.” (IP 6)

Även myndigheters varierande råd och kontinuerliga informationsspridning om hur och varför alla individer bör tänka på olika sätt för att hantera och förebygga risker gör studenterna osäkra på vilka risker som de bör lägga mer fokus på än andra att uppfatta i sin vardag. Studenterna ansåg att deras riskuppfattning kan bli betydligt bättre om myndigheter och organisationer på ett mer trovärdigt sätt förmedlar ut informationen om varför förebyggande av risker med olika slags beredskap är viktigt. Den breda informationsspridningen med olika råd om hur de ska gå tillväga vid risker och kriser gör studenterna osäkra på vilka råd som egentligen gäller och vilka som ska följas. Detta i sin tur är en av de bidragande faktorerna till att många av dagens studenter undviker riskerna i sin vardag och inte införskaffar beredskap för att förebygga riskerna.

”En bidragande faktor till att jag inte alltid uppfattar risker och förebygger dem beror på tillvägagångssättet som myndigheter och organisationer förmedlar ut information på om hur vi ska gå tillväga för att förebygga och hantera riskerna. Hade myndigheterna på ett mer tydligt och trovärdigt sätt informerat om varför just jag som enskild individ ska tänka si och så om en specifik risk hade min riskuppfattning troligtvis blivit bättre.” (IP 3)

Det krävs som Enander (2005:80) beskriver att informationen som myndigheter ger ut om hur risker och kriser kan bekämpas i samhället måste vara förlitlig och tydlig för annars tar allmänheten inte informationen till sig förrän krisen är ett faktum. I studenternas fall skapar de ett eget sätt att se på riskerna när samhällets information inte räcker till för att göra dom mer riskmedvetna och formulerar sina egna knep och tankesätt kring hur risker ska hanteras. Studenterna utformar som Arnoldi (2009:22–23) beskriver det sin egen kultur där de på sitt eget sätt ser riskerna och hanterar dom utifrån ett studentperspektiv där de har sina egna

kunskaper och erfarenheter om hur samhället ska uppfattas samt hur de ska ta sig an risker och kriser på bästa sätt.

Studenternas svar om hur de uppfattar risker på olika sätt i sin vardag kan de härleda till Walls (2010: 10,13) teori om meningsstruktur som ligger till grund för hur studenterna genom social interaktion med andra studenter/människor skapar en mening för riskerna i sin vardag och hur de förstår, accepterar och är medveten/omedveten om riskerna. Meningsstrukturen bygger på studenternas värderingar och normer kopplade till samhället och växer fram ur deras socialiseringsprocess redan i tidig småbarnsålder och fortskrider sedan genom hela livet. Enligt Wall (2010:10) är meningsstrukturen uppbyggd av fyra delar; egna erfarenheter, individuell/kollektiv värdering, platsanknytning och social skiktning som man kan använda för att knyta an till hur studenterna ser på risker i sin vardag och vilken slags beredskap de använder för att förebygga dessa risker.

5.2. Beredskap för att förebygga risker

Som tidigare nämnts i studien har alla enskilda individer ett ansvar att förebygga risker i hemmet för att minska konsekvenserna som kan uppstå men även för att kunna förhindra och hantera risker och kriser på egen hand i ett första skede om det inte finns tillgängliga myndigheter eller organisationer på plats som kan hjälpa till. Därför valde jag att kolla närmare på om studenterna hade någon slags beredskap i sina studentlägenheter och om deras val av beredskap påverkades av deras risk uppfattning och riskförståelse.

5.2.1. Landsbygd vs storstad

Min empiri visar att studenter som är uppvuxna och kommer från landsbygden har i större utsträckning mer kännedom om olika slags risker som kan förekomma i hemmet och i ens vardag gentemot studenter som är uppvuxna och kommer från storstäder.

”Jag är uppvuxen i en storstad där vi har nära till räddningstjänsten om det till exempel skulle börja brinna hemma, vilket har gjort att jag inte har reflekterat tidigare över risker som kan tänkas förekomma i mitt hem och som jag i ett första skede ska förebygga eftersom hjälpen har funnits nära till hands.” (IP3)

”Jag kommer ursprungligen från landsbygden vilket jag märker ger mig ett stort försprång gentemot mina klasskamrater som kommer från stor städerna om hur man uppfattar risker i

vardagen och väljer att förebygga dom. Jag har varit med om ett och annat strömavbrott vilket gör att det är självklarhet för mig bunkra upp med torr varor och tappa upp vatten om strömmen går” (IP5)

”Jag kommer från centrala Stockholm och hemma hos oss är risker och beredskap inte en del av vardagen tyvärr men jag har insett att sedan jag flyttade till Östersund och eget boende att jag ibland borde fundera över vilka risker som jag kan tänkas utsättas för, inte minst nu när du ställde frågan.” (IP6)

Studenterna från landsbygden hade större koll på vilken slags beredskap som de bör ha hemma och varför. För dem var det mer naturligt att till exempel bunkra upp med torrvaror och liknade eftersom de varit med om längre strömavbrott där de fått klara sig utan el och vatten ett par timmar/dagar. Det var också mer självklart för dem att ha en (fungerande) brandvarnare och brandsläckare hemma som kan användas i förebyggande syfte och vid tillämpning för bränder. Studenterna som däremot var uppvuxna i storstäder var mindre insatta i vilka risker som kan förekomma i deras vardag och som kan påverka dem negativt. De även bristande kunskap och erfarenhet om vilka slags beredskap man bör ha hemma och hur man egentligen bör tänka och agera i en risk- eller krissituation. Sannolikheten att studenterna i storstäderna skulle utsättas för risker i hemmet var mycket låg gentemot studenterna från landsbygden. Men utifrån studenterna från storstädernas bristande förutsättningar för risker och beredskap utsätts de i större utsträckning för risker än vad studenterna från landsbygden gör eftersom de är förbereda med olika slags beredskap. Orsaken till studenternas kännedom om hur risker kan påverka dem i hemmet och hur de väljer att förebygga riskerna kan åter igen härledas till deras riskuppfattning och vilka risker som de uppmärksammar i sin vardag. Som Wall (2014: 10,13) beskriver skapar studenterna en mening för riskerna i sin vardag och utifrån det bestämmer de sig för om det är viktigt eller inte att förebygga riskerna med olika slags beredskap i hemmet.

Som Asp och Sjölund (2014:66) har påpekat i sin forskning tar vi oftast det lättare på risker och kriser när vi har hjälpen nära till hands i storstäderna och där vi redan i ett första skede av krisen kan få hjälp utan att behöva agera i stor utsträckning själva som enskilda individ. Bor vi på landsbygden krävs det ett större ansvar från oss enskilda individer att själva förebygga riskerna och även hantera kriserna i stor omfattning innan hjälpen är på plats. Av den orsaken att majoriteten av dagens studenter som bor i studentlägenheter bor inne i storstäderna där det

finns stor tillgång till mataffärer och där sjukvård, blåljusmyndigheter etcetera finns nära till hands kan man dra en slutsats om att studenterna tar det mycket lätt på risker då de kan gå in med inställningen att hjälpen alltid finns nära om en olycka sker. Dock räcker inte alltid samhällets resurser till för att stå till tjänst för att alla enskilda individer ska få den hjälp de behöver när en vardagskris eller olycka inträffar. För att minska konsekvenserna av vad riskerna kan ställa med i vardagen kräver dagens samhälle att alla enskilda individer, inklusive studenter, i den mån det går i första hand ska förebygga riskerna och hanterar kriserna själva för att undvika en större kris.

5.2.2. Studenternas beredskap

I intervjuerna beskrev studenterna överlag att deras kunskap om vilken typ av beredskap man ska ha hemma för att förebygga risker och hantera olyckor är bristande. När det kommer till vilken beredskap de har i sina studentlägenheter idag hade samtliga brandvarnare hemma varav fyra vara osäkra på om deras fungerade eller inte. Studenterna från landsbygden var tydliga med hur viktigt det är att ha en eller flera brandvarnare hemma för att förebygga bränder. Studenterna från storstäderna däremot hade mest brandvarnare hemma för att myndigheter och organisationer anser att det är viktigt att ha det, men indirekt hade de inget konkret svar till varför de själva hade en brandvarnare hemma.

*”Brandvarnaren är en billig och effektiv livförsäkring för att förebygga bränder i hemmet”
(IP1)*

”Jag har brandvarnare hemma men jag har dålig koll på om den fungerar och om den skulle vara till någon större hjälp om det skulle börja brinna hemma hos mig”. (IP2)

Även här kan jag härleda till att studenternas riskuppfattning och meningsskapande (Wall 2010: 10,13) för risker i sin vardag bidrar till deras beredskapsåtgärder med att ha eller inte ha en fungerande brandvarnare hemma i förebyggande syfte för bränder och att man i ett tidigt skede ska uppfatta om det börjar brinna hemma.

Som citaten nedan visar hade samtliga studenter, förutom brandvarnare, någon typ av förbandslåda eller liknade som de kan använda vid till exempel skärsår eller stukad fot. Samtliga hade även tillgång till en mobiltelefon som de kan använda för att ringa SOS om det skulle börja brinna eller om de själva eller en någon kompis blir sjuk/skadar sig allvarligt.

”Jag har första hjälpen kit, brandsläckare, brandfilt och brandvarnare hemma. Utifrån utbildningen Risk-och Krishanteringsprogrammet har jag lärt mig mycket om risker och kriser samt att jag har läst på om vad man bör ha hemma för att förebygga risker och förbereda sig mot en eventuell kris.” (IP1)

”I nuläget har jag bara en brandvarnare hemma. Och så har jag min telefon som jag kan använda för att ringa SOS om det skulle börja brinna.” (IP2)

”Jag har bra grannar som jag kan vända mig till om det skulle hända något, det är viktigt. Men de är ju kanske inte alltid hemma, så det är bra att jag har en fungerande brandvarnare som kan varna om det börjar brinna om jag ligger och sover” (IP5)

”Jag har brandvarnare som varnare vid brand, men den kan jag ju inte använda för att släcka en brand. Tyvärr har jag ingen brandsläckare eller likande vilket är jättedåligt. Men jag bor på första våningen så skulle det börja brinna får jag hoppa ut genom fönstret.” (IP6)

Utifrån citaten kan jag dra en slutsats om att studenten från Risk-och Krishanteringsprogrammet var bäst förbered med olika slags beredskap för att förebygga risker och kriser i hemmet vilket kan härledas till studentens intresse och motiv till att det är viktigt att förebygga risker i hemmet. I nuläget var även studenten från Risk-och Krishanteringsprogrammet det enda som hade en egen brandsläckare och brandfilt hemma som kan användas för att släcka en brand eventuell brand. Idag finns det inga brandsläckare i de gemensamma utrymmena i hyreshusen där studenterna bor som de kan använda om det skulle börja brinna, utan det krävs att man har en egen. Dock är det många studenter som inte har en egen brandsläckare vilket beror till stor del på att de inte har råd att införskaffa en eller att de anser att brandrisken är mycket låg.

Vad många studenter inte tänker på är att de oftast har torrvaror hemma i skafferiet som håller länge vilket kan användas som beredskap vid ett längre vatten- och strömavbrott. Dock måste studenterna vara observant på att vissa torrvaror kräver vatten och el för att de ska kunna

tillagas vilket också är en viktig aspekt att tänka på. Som Civilförsvaret (2014) beskriver har vi fem grundbehov som vi måste tillfredsställa för att klara oss under en kris. Dessa fem grundbehov är viktiga att ha i åtanke vid förebyggande och förberedelser av risker och kriser genom att studenterna måste tänka långsiktigt och funderar över om de har den mest optimala beredskapen som kan skydda de själva och deras omgivning vid en kris och om den är effektiv och användbar för den rådande situationen. Dessvärre är det många av dagens studenter som inte tänker långsiktigt utan de lever i nuet vilket påverkar deras handlingar och val till att inte förbygga risker i dagsläget.

Om en oönskad händelse inträffar i vår vardag är det viktigt att ha någon/några i vår närhet som vi kan vända oss till för hjälp och stöttning. Tryggheten att ha sin familj eller nära släktingar i närheten som de kan vända sig till om det uppstår en risk eller kris ansåg studenterna var en viktig faktor och en bra beredskap. Emellertid är det idag inte många studenter som studerar vid Mittuniversitetet i Östersund som har familj eller nära släktingar i Östersund med omnejd då de kommer från andra delar av Sverige eller från andra länder om man är utbytesstudent. Ur detta perspektiv ansåg studenterna att det var viktigt att ha goda vänner och grannar som de kan vända sig till om de behöver hjälp i en risk- eller krissituation. De tre studenter som bodde i en delad lägenhet ansåg att det var en stor fördel med att dela lägenhet med en annan student eftersom det kändes som en trygghet och livlina att bo med någon som kan hjälpa en om något oförutsägbart skulle inträffa.

”Ingen är ensam stark i en kris, det är då vi behöver stöd som mest för att kunna komma tillbaka till vardagen igen” (IP2)

”Det är viktigt att ha någon/några som man kan vända sig till i sin närhet om det inträffar något oväntat eftersom det är svårt att bekämpa en risk och krissituation själv” (IP3)

”Tryggheten till att ha familj och nära vänner i närheten om det uppstår en kris är jätteviktigt. Dock är det inte alla studenter idag som har familj och släkt i närheten då många kommer från andra orter i landet.” (IP5)

Hemförsäkring

Beredskap i hemmet behöver inte som ovan nämnts bara vara brandvarnare, brandsläckare, första hjälpen låda och torrvaror i skafferiet, utan det kan också som Guldåkers (2009:35) studier efter stormen Gudrun 2005 visar bland annat vara filter, stearinljus, ficklampor, batteridrivna radio, varma kläder, stormkök etcetera. En annan viktig beredskap för att vi ska känna oss trygga och säkra i alla typer av risk- och krissituationer är hemförsäkring. Hemförsäkring är en viktig beredskap för att vi ska känna oss trygga i våra hem och för att skydda våra saker och boende mot olika slags risker som kan bidra med ekonomisk förlust om vi inte är ouppmärksam. Oavsett vilken målgrupp vi tillhör i samhället är hemförsäkring en viktig investering ifall till exempel en olycka skulle vara framme och vi skadas fysiskt svårt eller utsätts för inbrott i vårt hem.

Många av dagens studenter har dessvärre inte hemförsäkring på grund av ekonomiska skäl eller att de inte har vetskap om att de bör införskaffa en hemförsäkring när de flyttar till eget boende. Som Länsförsäkringars (2013) undersökning visar beror studenternas okunskap om hur viktigt det är att ha en hemförsäkring på att deras föräldrar tidigare har stått för hemförsäkringen och betalt den. Det kan också bero på som en av studenterna beskrev att det är många studenter som inte har så mycket saker eller bohag i början när de flyttar hemifrån och då anser de att de inte är i behov av att ha en hemförsäkring. Ibland skaffar studenter hemförsäkring i samband med att de ska åka utomlands då de kommer på att de måste fixa en reseförsäkring ifall det händer något när de är iväg, till exempel om de utsätts för ett inbrott när de inte är hemma.

Som citaten nedan visar framgick det tydligt i intervjuerna om studenterna hade hemförsäkring och varför de hade det eller inte:

”Nej jag har inte hemförsäkring eftersom jag anser att det är för dyrt att betala för något som inte kommer att drabba mig.” (IP2)

”Ja jag har hemförsäkring. Jag fick faktiskt häromdagen ett brev om att jag skulle uppdatera min hemförsäkring, så det var roligt att du tog upp det eftersom jag anser att det är väldigt viktigt att ha en hemförsäkring, inte minst då om man är student.” (IP5)

”I dagsläget har jag ingen hemförsäkring, till stor del för att jag flyttade till eget boende för ett år sedan och inte hade koll på att man behöver ha hemförsäkring.” (IP3)

”Jag har hemförsäkring, hyresförsäkring och är med i olika fackförbund, men jag är dåligt insatt i hur de skulle kunna hjälpa mig vid att förebygga risker och kriser. Så varför jag har till exempel hemförsäkring är för att det är viktigt att ha men utifrån mitt eget perspektiv har jag inget bra svar på varför jag har det” (IP 6)

En intressant aspekt som en av de studenter som har hemförsäkring idag lyfte fram var att många av de studenter som inte har hemförsäkring och anser sig inte ha råd att skaffa det på grund av ekonomiska skäl lägger stora delar av sina pengar på att köpa alkohol istället.

”Man kan ha roligt även utan alkohol. Om man omvandlar pengarna som många studenter lägger på alkohol under sin studietid skulle de kunna införskaffa beredskap istället till sin lägenhet och öka chanserna till bättre studieresultat och ett säkrare hem”. (IP5)

Min slutsats om dagens studenter väljer att ha en hemförsäkring eller inte, beror till stor del på vad som är av vikt i studenternas liv och vad de prioriterar i första hand. Många studenter lever i nuet medan andra tänker långsiktigt. Det är viktigt att ha en hemförsäkring för vi vet aldrig om det kommer att börja brinna hemma eller inte och i så fall när, men är vi försäkrad underlättar det oerhört för att dämpa de negativa konsekvenser som kan uppstå vid en brand eller andra risker och kriser.

Säkerhetsföreskrifter för förebyggande och hantering av risker och kriser

För att öka vårt risktänk och vår riskmedvetenhet är det bra om vi har en plan som vi kan följa för att vi ska veta hur vi ska gå tillväga för att förebygga risker och hantera kriser om det är så att man känner sig osäker i den rådande situationen. Vid inflyttning till en ny lägenhet brukar hyresgästerna få olika slags hyresregler som de ska förhålla sig till för att inte störa eller utsätta sig själv eller andra för skada. I dessa regler bör det även ingå säkerhetsföreskrifter som beskriver till exempel hur de ska agera om det börjar brinna i deras lägenhet och vart de bör ta vägen i så fall. I intervjuerna framgick det att studenterna hade fått hyresregler som de ska följa som hyresgäst men de hade inte fått några föreskrifter som inriktar sig på säkerhet och trygghet i hemmet. Den hänvisning som de fick om säkerhet och beredskap var att det skulle finnas en brandvarnare i varje lägenheten som hyresvärderna ägde men som studenterna hade till ansvar att byta batteri i.

”Jag minns inte om jag fick några direkta hänvisningar till hur jag ska gå tillväga om det till exempel börjar brinna i lägenheten. Dock fick jag information om att det fanns brandvarnare i lägenheten och att det var upp till mig som student/hyresgäst att byta batteri eller införskaffa en ny brandvarnare om den skulle gå sönder.”(IP1)

”Idag finns det ingen återsamlingsplats i närheten av lägenhetshusen som vi kan ta sig till om det skulle börja brinna.” (IP5)

I samband med en del incidenter som hade inträffat i studentlägenheterna hade studenterna klagat till hyresvärderna om att säkerheten i husen inte är bra, trots detta har inga åtgärder i nuläget vidtagits. Brister som förekommer i husen är bland annat som tidigare nämnts att det inte finns några gemensamma brandsläckare eller brandslang att använda i fall det skulle börja brinna, utan det gäller att studenterna själva äger en brandsläckare för att kunna släcka eventuella bränder. Utifrån detta kan jag dra en slutsats om att det är oerhört viktigt att studenter idag utgår ifrån Lagen om skydd mot olyckor (SFS 2003:778), eftersom att den enskilda individen har högsta ansvaret för att införskaffa beredskap och förebygga risker och kriser som kan påverka deras hälsa, boende och framtid om de inte är uppmärksamma.

5.2.3. Relationen mellan riskuppfattning och beredskap

Enander (2005:80) beskriver att hur vi reagerar vid larm om att en risk eller kris är på väg beror till stor del på hur vi prioriterar och uppfattar risker i vår vardag och utifrån det sätter vi vår riskuppfattning i relation till vilken slags beredskap vi har hemma för att förebygga riskerna. Utifrån mitt syfte att ta reda på hur riskuppfattningen och förhållningssättet till beredskap i hemmet ser ut hos studenter som bor i studentlägenhet ansåg jag det intressant att belysa hur studenternas riskuppfattning påverkar deras beredskapsåtgärder i hemmet och vad det är som gör att de väljer att ha den beredskap som de har idag för att förebygga riskerna.

Studenternas olika beredskapsåtgärder i hemmet för att förebygga risker påverkas i stor utsträckning av hur riskmedvetna de är samt hur de uppfattar och skapar mening för riskerna i sin vardag på olika sätt (Wall 2010: 10,13). Det kan också handla om att deras kunskap och erfarenhet av risker och kriser är bristande vilket leder till att de känner sig osäkra på varför man ska ha beredskap hemma samt vilken beredskap som är den bästa för att förebygga risker som sker i ens vardag.

”Jag väljer i stor utsträckning beredskap i hemmet utifrån vilka risker som jag uppfattar i min vardag och som jag anser jag måste förebygga för att skydda mig mot risker som kan vara farliga” (IP1)

”Jag har aldrig varit med om någon större kris eller olycka och eftersom jag tar det väldigt lätt på risker är min kunskap om vilken slags beredskap man ska ha hemma för att förebygga risker dålig.” (IP2)

”Skulle jag utsättas för en risk eller olycka här och nu skulle jag vara väldigt osäker på hur jag skulle hantera situationen eftersom min kunskap om risker och säkerhet är dålig” (IP6)

En annan aspekt som grundar sig på att studenternas riskuppfattning i relation till olika beredskapsåtgärder är bristande är vilken slags beredskap som har funnits i studenternas föräldrahem eller där de växt upp och om de själva eller deras föräldrar har haft ansvaret för att införskaffa beredskapen. Detta kan det också vara en orsak till att många studenter som flyttar direkt hemifrån till eget boende inte har kännedom och kunskap om hur viktigt det är att införskaffa beredskap för att skydda sig mot risker och kriser i sitt hem då de tidigare inte haft koll på beredskapen i hemmet. Det kan också handla om att många studenter inte har råd att införskaffa beredskap till sin lägenhet eftersom deras inkomst oftast är låg samt att de bor i små studentlägenheter och inte har plats att försvara beredskapen i lägenheten och väljer då bort att inte ha någon beredskap alls i sin lägenhet. Likaså här kan jag härleda till Walls (2010:10,13) teori om meningsskapande där studenterna utifrån olika faktorer så som kunskap, erfarenhet, ekonomi och boendeform sätter riskerna i fokus och väljer om man ser dom som en del av sin vardag eller inte och hur man väljer att förebygga dom för att inte påverkas negativt.

Som Enanders (2005:21) studier visar påverkar människors personliga erfarenheter och kunskap om risker deras riskmedvetenhet och riskuppfattning i stor omfattning och som i sin tur ligger till grund för människornas beredskapsåtgärder i hemmet. Har vi tidigare varit med om en olycka eller kris stärks oftast vår riskuppfattning och vi blir bättre på att förbereda oss med beredskap i hemmet i större utsträckning än andra individer som inte har drabbats av en olycka eller kris tidigare i livet. Enanders teori kan jag härleda till som min empiri har visat att studenter från landsbygden är mer riskmedvetna och de har generellt en bättre

riskuppfattning eftersom de varit med om till exempel flera längre strömavbrott i jämförelse med studenterna från storstäderna eftersom att det idag sällan inträffar långvariga strömavbrott inne i storstäderna. Studenterna från landsbygden väljer i större utsträckning beredskap utifrån hur riskmedvetna de är och i vilken grad riskerna i deras vardag har för betydelse. Studenterna från storstäder är överlag dåliga på att förbereda sig inför kriser och följer istället strömmen samt förlitar sig på att samhällets olika resurser som finns i deras närhet ska hjälpa dem om en krissituation inträffar. Att de tänker så kan jag härleda till Civilförsvarsförbundet och MSB (2015) beskrivning av att samhällets invånare inte ser det som en naturlig del av vardagen att förbereda sig inför risker och kriser med olika slags beredskap trots att samhället ständigt utvecklas och nya risker och olika kriser uppstår som vi måste vara uppmärksam på samt förebygga för att inte drabbas negativt.

5.3. Sammanfattning av resultat och analys

I resultatet och analysen har jag belyst utifrån teoretiska aspekter hur studenter förhåller sig till risker i sin vardag och hur deras riskuppfattning kan härledas till vilken slags beredskap de väljer att ha för att förebygga risker i hemmet. Min empiri visar att många av dagens studenter som bor i studentlägenheter inte prioriterar risker och beredskap i första hand i sin vardag på grund av att de är omedvetna om vilka risker som finns i deras vardag. De bedömer även i stor utsträckning att sannolikheten att de ska drabbas av risker och kriser i hemmet är mycket låg. Av den orsaken att det inte är en självklarhet för studenterna att se riskerna som en del av vardagen och att deras riskuppfattning är bristande lägger de i stor utsträckning inte fokus på att införskaffa beredskap som kan användas för att förebygga risker och hantera kriser.

Studenternas syn på risker och beredskap påverkas i stor utsträckning av om de kommer från landsbygden eller från en storstad. Andra faktorer som också kan påverka är hur deras föräldrar och vänner ser på risker och beredskap i hemmet samt hur myndigheter förmedlar ut trovärdig information till samhället som påvisar hur viktigt det är att prioriterar risker och beredskap i sin vardag. Enligt Lagen om skydd mot olyckor (SFS 2003:778) har alla enskilda individer ett ansvar att förebygga risker och kriser i sitt hem men eftersom detta i grunden endast är rekommendationer bygger den enskilda individens riskmedvetenhet på vilka normer och värderingar som vi har om samhället och vad vi anser själva är viktigast för vårt liv och vardag. Många av dagens studenter har i stor utsträckning ingen beredskap i sina hem för att förebygga risker, vilket oftast beror på okunskap men det kan också vara en ekonomisk fråga som bidrar med att de inte har råd att införskaffa beredskap av olika slag.

6. Diskussion

Med denna studie har jag haft som syfte att studera hur studenter som studerar vid Mittuniversitetet i Östersund och bor i studentlägenheter förhåller sig till risker i sin vardag och vilken slags beredskap de väljer att ha för att förebygga risker i hemmet utifrån sin riskuppfattning. Utifrån mitt syfte har jag fokuserat på att hitta grundorsakerna till hur studenterna tänker kring risker och beredskap för att i slutändan kunna se relation mellan hur studenternas riskuppfattning och deras beredskapsåtgärder i hemmet ser ut. Bakgrunden till varför jag valde att studera studenters uppfattning om risker och beredskap i det egna hemmet var att det inte finns så mycket tidigare forskning kring hur universitetsstudenter i Sverige ser på dessa frågor. Det är också idag ett högaktuellt ämne att belysa eftersom dagens samhälle är mycket skört och studenterna vet aldrig när en risk-eller krissituation kan inträffa vilket i sin tur betyder att de måste förbereda sig med olika slags beredskap för att inte påverkas negativt.

Min forskning har visat att de flesta studenter generellt idag känner till att samhället består av olika risker och de associerar i första hand till fara och oönskade händelser i samhället som kan påverka deras vardag och framtid när de ser och hör ordet risk i vid bemärkelse. Studenternas egna perspektiv på risker visar att deras kunskap och erfarenhet samt uppmärksamhet på risker i sin vardag är överlag bristande. Detta har också visat sig ge upphov till att studenterna anser att sannolikheten att de ska drabbas av risker i sin vardag är mycket låg. Däremot ser de sannolikheten som hög att de kan drabbas av risker när de är utomlands och besöker nya länder/miljöer som de tidigare inte har varit i och där de inte känner till vilka risker som är farliga och som kan bidra med negativa konsekvenser om de inte är uppmärksam på riskerna.

Utifrån teoretiska ramverk finns det alltid en teori som vi kan koppla till olika fenomen i samhället och som beskriver varför vi tänker som vi gör angående dessa fenomen. För att studera risker och beredskap ur ett studentperspektiv för att förstå hur studenter tänker kring dessa frågor valde jag att använda mig av de teoretiska begreppen riskuppfattning och riskförståelse för att få fram grundorsaken till relationen mellan studenternas riskuppfattning och deras beredskapsåtgärder i hemmet. Som Wall (2010) beskriver skapas vår riskuppfattning och riskförståelse genom social interaktion med andra människor i vår omgivning samt på vilket sätt vi ger mening åt riskerna i vår vardag. Genom att använda mig av dessa begrepp för att analysera mitt material har jag kommit fram till att studenterna observerar risker i sin vardag först när det har inträffat en allvarlig kris eller när studenterna

befinner sig i nya miljöer där de inte känner till vilka risker som finns och utifrån det väljer vilken beredskap de bör ha hemma. Studenterna ser överlag inte riskerna som en del av sin vardag utan de ser det som något spontant som plötsligt inträffar i samhället och som kan drabba människor i deras omgivning men inte de själva. Som Douglas och Wildavsky (1982:138–139) beskriver kan jag tolka till exempel studenternas uppfattning av risker och vilka miljöer de befinner sig i där riskerna finns som ett kretslopp för att se helheten av hur relationen mellan deras riskuppfattning och beredskapsåtgärder fungerar ute i praktiken när det inträffar en allvarlig kris eller olycka i deras hem. Med min analys vill jag här visa att det är oerhört viktigt att studenterna kan se riskerna som en naturlig del av sin vardag för att bli mer uppmärksamma på vilka risker som de bör skydda sig emot med olika beredskapsåtgärder för att deras vardag, hälsa och framtid inte ska påverkas negativt.

Dagens studenter tar väldigt lätt på risker trots att myndigheter och organisationer kontinuerligt rapporterar om risker vi ska vara observant på och förebygga eftersom det hela tiden skapas nya risker i samhället som vi bör vara uppmärksamma på för att inte drabbas negativt. Orsaken till att studenterna tar väldigt lätt på risker tror jag teoretiskt sätt handlar i stor utsträckning om osäkerhet och att studenterna inte har tillräcklig kunskap och erfarenhet om risker och beredskap i hemmet. Det sägs ju att övning ger färdighet så för att öka studenters uppfattning om risker och beredskap anser jag att samhället behöver bli bättre på att kontinuerligt erbjuda fler utbildningar och övningar som inriktar sig på området. Med olika utbildningar och övningar kan förhoppningsvis öka studenters men även andra målgruppers kunskap om hur viktigt det är att förebygga risker oberoende av vart i världen vi kommer ifrån samt om vi bor på landsbygden eller i en storstad för riskerna finns med oss oavsett i vår vardag.

Jag hoppas med denna studie om studenters syn på risker och beredskap i hemmet har gett en intressant läsning och att den kan bidra till att vi i framtiden kan forska vidare på området och öka studenters och alla andra målgruppers riskuppfattning för att göra våra hem säkrare och minska antalet olyckorna i våra hem-och fritidsmiljöer.

7. Referenser

Alvesson, Mats & Sköldböck, Kaj. (2008). *Tolkning och reflektion – vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod*. Lund: Studentlitteratur AB.

Arnoldi, J. (2009). *Risk: An introduction*. Cambridge: Polity Press.

Asp, V. & Sjölund, S. (2014). *Enskildas ansvar vid allvarliga olyckor och kriser. Det offentliga syn och den enskildes agerande*. CRISMART – Nationellt Centrum för Krishanteringsstudier, Försvarshögskolan. [Elektronisk version].

Internetkälla: <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:780327/FULLTEXT01.pdf>
[Hämtad: 2015-04-15].

Aven, T. & Renn, O. (2009). "On risk defined as an event where the outcome is uncertain." *Journal of Risk Research*. 12(1):1-11.

Beck, U. (2000). *Risksamhället: På väg mot en annan modernitet*. Göteborg: Daidalos.

Boholm, Å. (1998). Comparative studies of risk perception: a review of twenty years of research. *Journal of Risk Research*. 1:2, 135-163.

Boholm, Å. & Corvellec, H. (2011). A Relational Theory of Risk. *Journal of Risk Research*. 14 (3): 175-190.

Civilförsvarsförbundet. (2014). *72 timmar*.

Internetkälla: <http://www.civil.se/blog/2014/06/13/72-timmar/> [Hämtad: 2015-05-08].

Civilförsvarsförbundet/MSB. (2015). *Våra fem grundbehov*.

Internetkälla: <http://www.72timmar.se/vara-fem-grundbehov/> [Hämtad: 2015-05-08].

Douglas, M. & Wildavsky, A. (1982). *Risk and Culture: An Essay on the Selection of Technological and Environment Dangers*. London: University of California Press.

Eriksson-Zetterquist, U. & Ahrne, G. (2011). *Intervjuer*, I Ahrne, G. & Svensson, P. (2011) *Handbok i kvalitativa metoder*. 1a upplagan, Stockholm: Liber

Enander, Ann. (2006). Människors behov och agerande vid olyckor och samhällskriser. I *Ledning av räddningsinsatser i det komplexa samhället*, Lars Fredholm och Anna-Lena Göransson (red.). Karlstad: Räddningsverket.

Enander, A (2005). *Människors förhållningssätt till risker, olyckor och kriser*. Karlstad: Räddningsverket.

Guldåker, Nicklas. (2009). *Krishantering, hushåll och stormen Gudrun*. Media-Tryck.

Kvale, S & Brinkmann, S (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur AB.

Länsförsäkringar (2013). *Vanligt att studenter är oförsäkrade*.

Internetkälla: <http://www.lansforsakringar.se/jamtland/om-oss/press-media/pressmeddelanden/72947/> [Hämtad: 2015-04-20].

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (2014). *Med utsattheten, sårbarheten och livsstilen i fokus - Strategier för ökad säkerhet i boende och fritid*.

Internetkälla:

<https://www.msb.se/Upload/Om%20MSB/Forskning/Faktablad/Faktablad%20hem-fritid.pdf?epslanguage=sv> [Hämtad: 2015-05-08].

Mythen, G. (2014). *Understanding the risk society: crime, security and justice*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Olofsson, A. & Öhman, S. (2009). *Risker i det moderna samhället – samhällsvetenskapliga perspektiv*. Lund: Studentlitteratur AB.

SFS 2003:778. *Lagen om skydd mot olyckor*. Justitiedepartementet: Stockholm. Internetkälla: http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Lag-2003778-om-skydd-mot-ol_sfs-2003-778/ [Hämtad: 2015-05-13].

Svensson, P. & Ahrne, G. (2011). *Att designa ett kvalitativt forskningsprojekt*, I Ahrne, G. & Svensson, P. (2011) *Handbok i kvalitativa metoder*. 1a upplagan, Stockholm: Liber

Wall, E. (2010). *RisKFörståelse: Teoretiska och empiriska perspektiv*. Diss. Institutionen för samhällsvetenskap vid Mittuniversitetet. Östersund: Mittuniversitetet.

Wall, E. & Olofsson, A. (2008). "Young people making sense of risk: How meanings of risk are materialized within the social context of every-day life." *Young Nordic Journal of Youth Research* 16(4):431-448.

Vetenskapsrådet. (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Elanders Gotab.

8. Appendix

8.1. Appendix 1 Intervjuguide

Risk och riskuppfattning i hemmet

- Vad är det första du tänker på när du hör ordet risk? Och vad är en risk för dig?
- Hur ser din riskuppfattning och riskförståelse ut generellt sätt? Skiljer den sig åt beroende på vilken miljö du befinner er i?
- Tror du att det finns risker som relateras mer till studenter än andra målgrupper i samhället?
- Finns det några specifika risker som man kan koppla till att man bor i studentlägenhet?

Beredskap

- Har du någon beredskap i din studentlägenhet som du kan tillämpa om en risk/kris skulle uppstå? Om ja, vilken typ av beredskap har du? Och varför?
- Påverkas ditt val av beredskap utifrån din syn och uppfattning på risker?
- Har du gått någon typ av utbildning eller varit med på någon övning som kan vara till hjälp för att skydda sig mot risker och förbereda sig in för en kris med diverse beredskap i hemma? (Ex HLR, brandutbildning, självförsvarsutbildning, etc).
- Har du hemförsäkring? Varför/varför inte?
- Fick du några direktiv från ditt bostadsbolag när du flyttade i ni din studentlägenhet om hur man bör tänka för att skydda och förbereda sig inför en risk/kris?

8.2. Appendix 2 Frågeformulär för bakgrundsinformation

Kön

Ålder

Är du född i Sverige? Om inte, vilket land är du född i?

Vilken utbildning/program läser du vid Mittuniversitetet?

Vilken termin läser du?

Tidigare utbildning/arbetsfarenhet

Vilken typ av studentboende bor du i? (Ringa in ett alternativ)

- Studentkorridor
- Studentlägenhet (enkel)
- Studentlägenhet (delad)
- Annan typ